

Pripravljalna delavnica za PO2022

Ukrepi v kmetijstvu

Jože Verbič

Ljubljana, 17. 5. 2022

**PODNEBNO
OGLEDALO
2022**

Prispevek kmetijstva k emisijam TGP (GWP₁₀₀, 2020, poročanje 2022)

Kmetijske panoge	Delež (% od vseh emisij v SLO)	Delež (% od ne-ETS emisij v SLO)
Kmetijstvo skupaj	10,9	17,7
Živinoreja	7,9	12,8
Rastlinska pridelava	3,0	4,8

Plini	Delež (% od emisij v kmetijstvu)
Metan (CH ₄)	68,0
Didušikov oksid (N ₂ O)	30,2
Ogljikov dioksid (CO ₂)	1,8

Prispevek kmetijstva k emisijam TGP – novejša spoznanja

(redefinicija toplogrednega učinka metana, **GWP*** (Lynch in sod., 2020, morebitno poročanje v prihodnosti, obravnavano v tudi IPCC, 2021 (Sixth assessment report))

Kmetijske panoge	Delež (% od vseh emisij v SLO)	Delež (% od ne-ETS emisij v SLO)
Kmetijstvo skupaj	10,9 (4,8)	17,7 (8,4)
Živinoreja	7,9 (1,3)	12,8 (2,2)
Rastlinska pridelava	3,0 (3,5)	4,8 (6,0)

Plini	Delež (% od emisij v kmetijstvu)
Metan (CH ₄)	73,0 (22,6)
Didušikov oksid (N ₂ O)	30,2 (73,1)
Ogljikov dioksid (CO ₂)	1,8 (4,3)

Morebitna redefinicija toplogrednega učinka metana ne pomeni, da ukrepi za zmanjšanje emisij metana niso pomembni!

Vrednosti v oklepajih – GWP*

CILJI

KMETIJSTVO

Cilj OP TGP je obvladovanje emisij TGP na ravni **do največ +5 % do leta 2020** glede na leto 2005 ob hkratnem **povečanju samooskrbe** Slovenije s hrano.

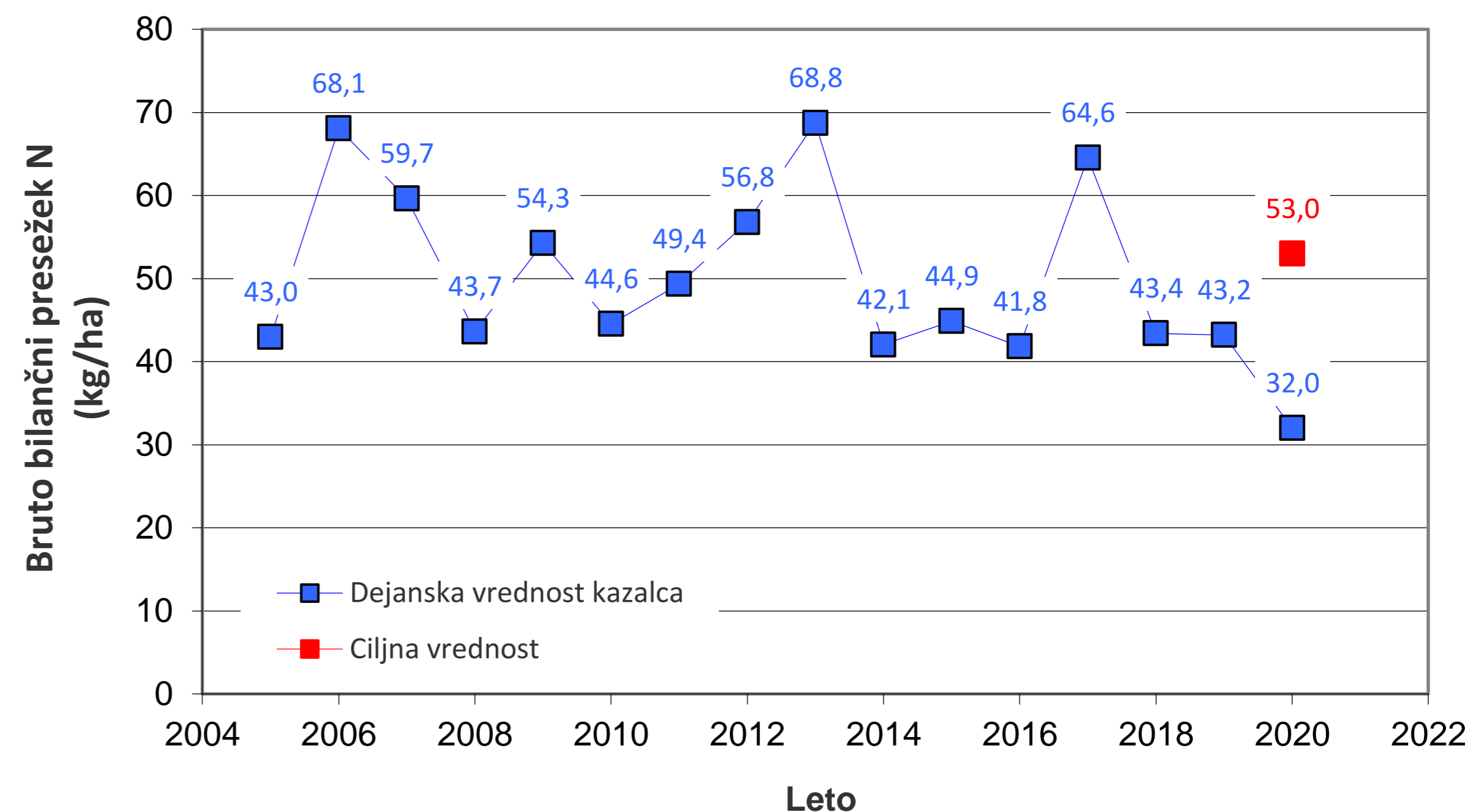
DOSEGANJE CILJEV

Po letu 2005 zmanjšanje emisij (- 5,0 % glede na 2005 do 2013) nato do leta 2016 povečanje in ustalitev. V letu 2020 so bile emisije na ravni iz leta 2005 (indeks 1,00). Gibanje emisij sektorja kmetijstvo je skladno z zastavljenim ciljem. **Emisije so za 5,0 odstotnih točk manjše od ciljne vrednosti za 2020.** Pri obvladovanju emisij diduškovega oksida smo bili uspešnejši (-0,8 %) kot pri obvladovanju emisij metana (+0,8 % glede na leto 2005).

Kazalci

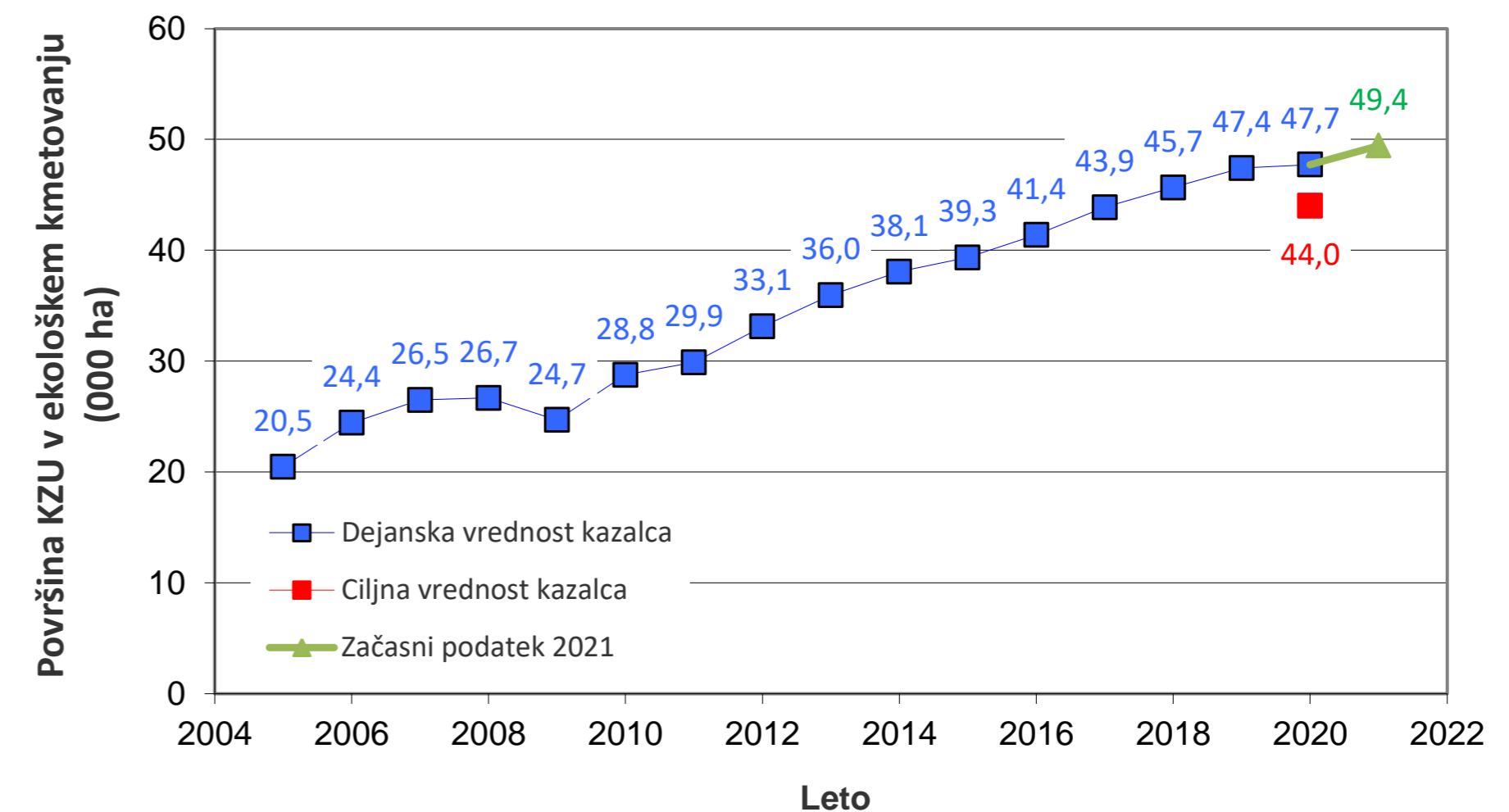
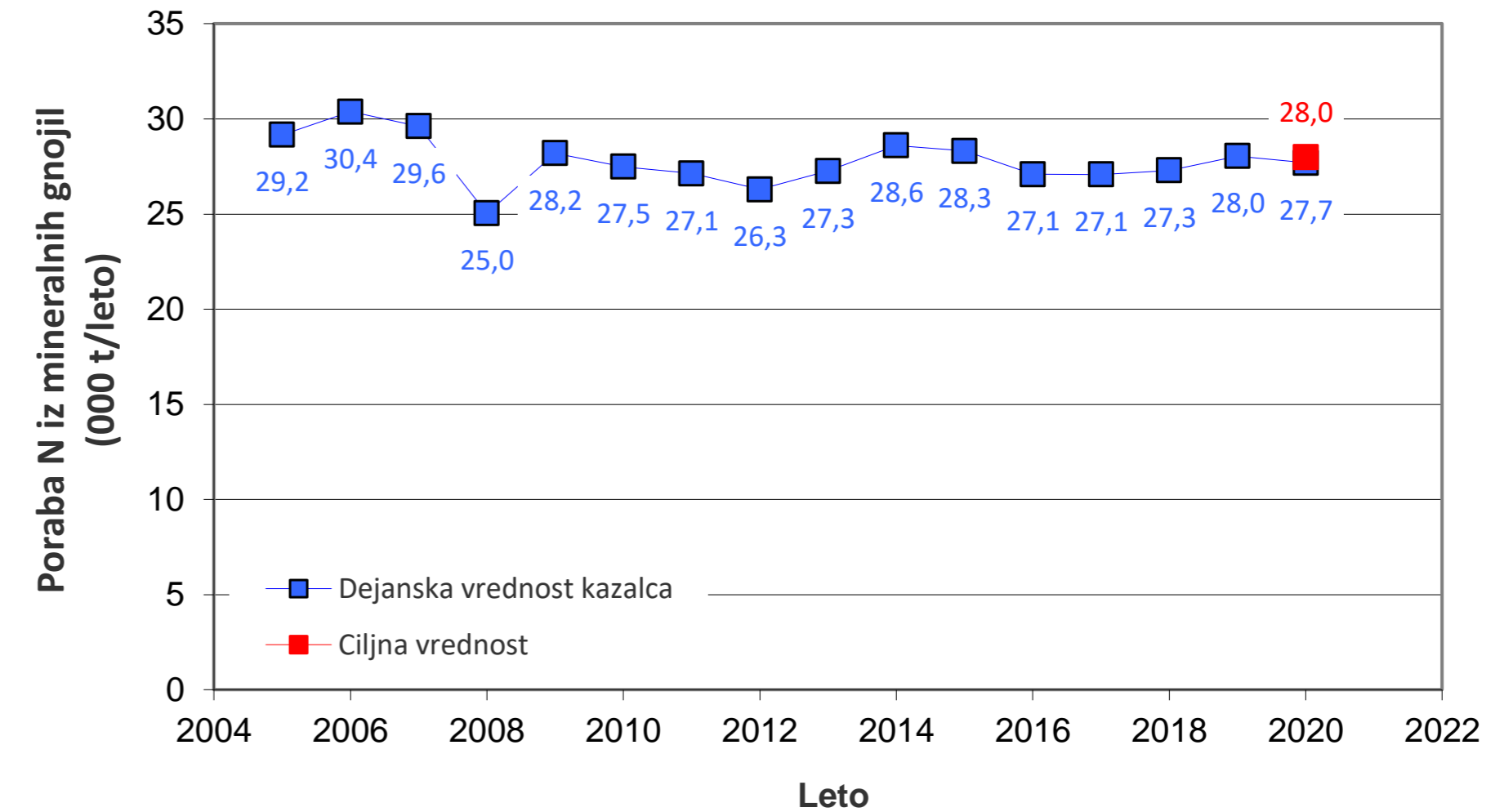
Učinkovitejše kroženje dušika – prispevek k zmanjšanju emisij didušikovega oksida

- *Po letu 2005 se je bruto bilančni presežek dušika gibal med 32 in 69 kg na ha kmetijskih zemljišč z neizrazitim trendom zmanjševanja.*
- *Ciljna vrednost za leto 2020 (manj kot 53 kg N na ha) je bila dosežena tako v **letu 2020 (32,0 kg na ha) kot v povprečju petletnega obdobja 2016–2020 (45,0 kg na ha).***

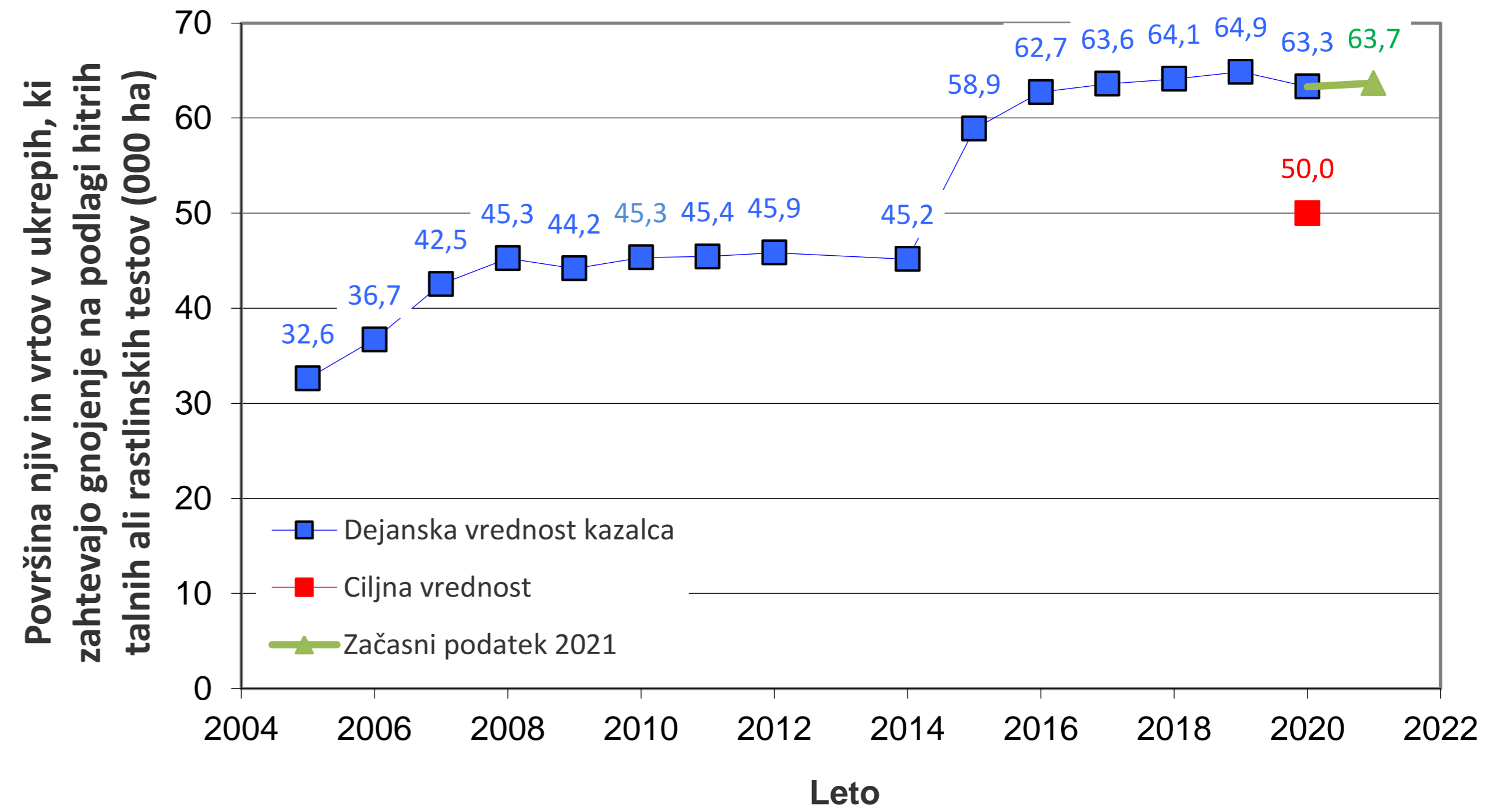
Kazalci

- V letu 2020 je bila poraba N iz mineralnih gnojil 27.692 t. **S tem je bila ciljna vrednost dosežena (manj kot 28.000 t N na leto). Z izjemo leta 2019 je bila ciljna vrednost za leto 2020 dosežena tudi v vseh posameznih letih obdobja 2016–2020.**
- Površina zemljišč v ukrepu »ekološko kmetovanje« se povečuje hitreje, kot je bilo predvideno z Operativnim programom ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov. **Ciljna vrednost za leto 2020 (44.000 ha) je bila dosežena že leta 2018.**

Kazalci

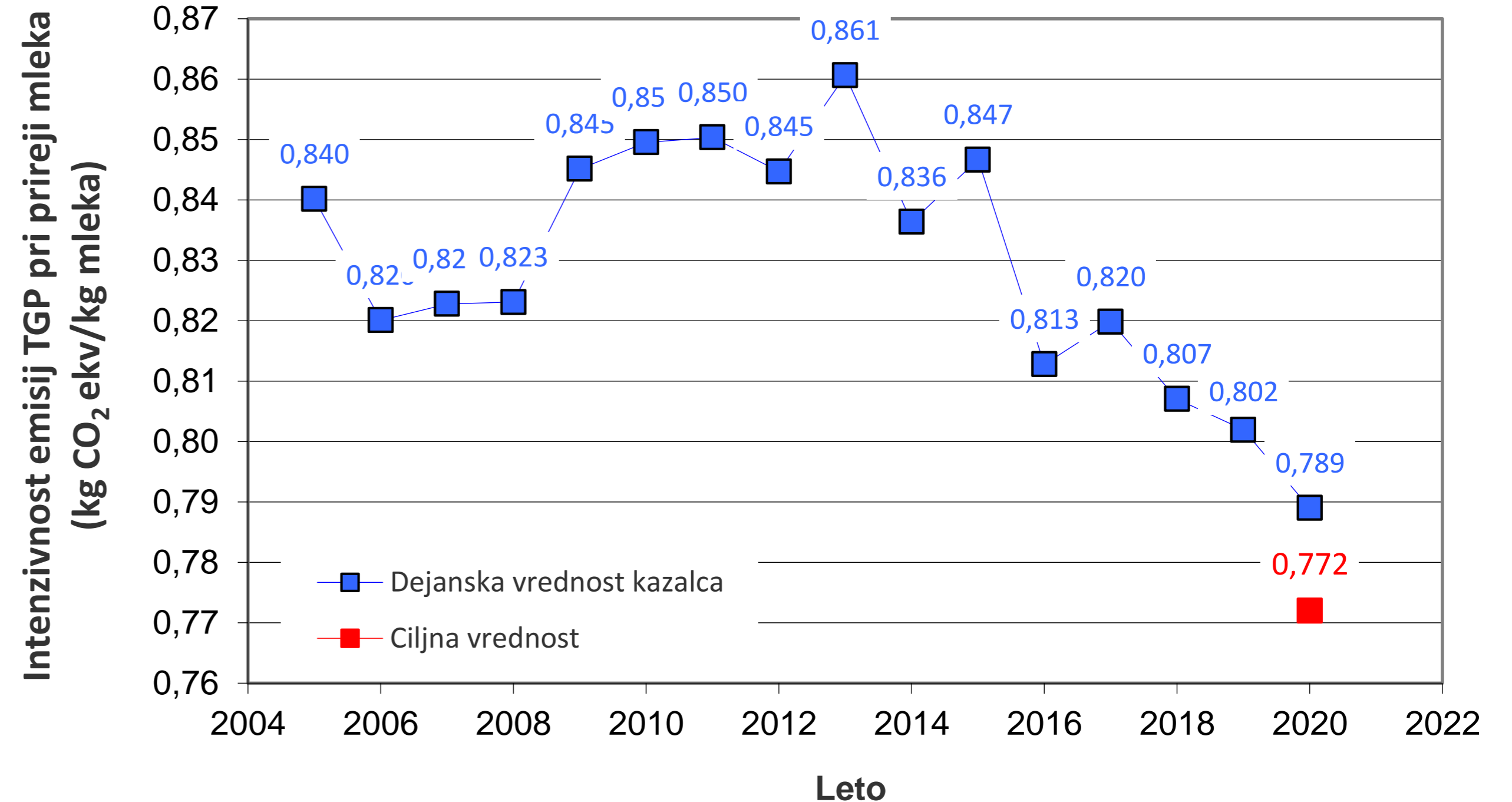
- *Površine njiv in vrtov v ukrepih, ki zahtevajo gnojenje na podlagi hitrih talnih ali rastlinskih testov **so v zadnjih letih znatno presegle ciljno vrednost**, ki je bila določena s Programom razvoja podeželja 2014–2020.*

Kazalci

Povečanje učinkovitosti reje živali – prispevek k zmanjšanju emisij metana in didušikovega oksida.

- Emisije kažejo po letu 2013 jasen in ugoden trend zmanjševanja, ki pa je glede na zastavljen cilj (< 0,772 kg CO₂ ekv leta 2020) premalo intenziven. Analiza trenda kaže, da bo ciljna vrednost za 2020 dosežena v letu 2022.

Spremljanje izvajanja ukrepov (izbrani ukrepi)

2021

Dobra vključenost kmetov v izbrane operacije/zahteve Kmetijsko-okoljsko-podnebnih plačil Programa razvoja podeželja 2014-2020 (PRP 2014-2020).

- Operacija Poljedelstvo in zelenjadarstvo z obveznim **petletnim kolobarjenjem in izvajanjem gnojenja na podlagi meritev mineralnega dušika v tleh** - izvaja se na 63.656 ha (podatki o vloženih zahtevkih), (35,6 % vseh njiv).
- Zahteva **Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak** v sklopu operacije Poljedelstvo in zelenjadarstvo – izvaja se na 20.342 ha (podatki o vloženih zahtevkih) (11,4 % vseh njiv).
- Zahteva **Ozelenitev njivskih površin** v sklopu operacij Poljedelstvo in zelenjadarstvo in Vodni viri – izvaja se na 60.013 ha (podatki o vloženih zahtevkih) (33,6 % vseh njiv).

Spremljanje izvajanja ukrepov (izbrani ukrepi)

2020*

Ukrep Prenos znanja in dejavnosti informiranja (M01) Programa razvoja podeželja 2014-2020 (PRP 2014-2020).

Od začetka izvajanja PRP 2014-2020 do konca leta 2020 se je usposabljanj udeležilo:

Področje kmetijsko-okoljsko-podnebnih plačil (predhodna in redna usposabljanja)	40.578 udeležencev
Ekološko kmetovanje	20.302 udeležencev
Dobrobit živali	30.864 udeležencev

*** Poročilo za 2021 še ni izšlo**

Spremljanje izvajanja ukrepov (izbrani ukrepi)

2021

Ukrep Naložbe v fizična sredstva (M04) - podukrep Podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva (M04.1) iz Programa razvoja podeželja 2014-2020 (PRP 2014-2020).

V letu 2021 je bilo objavljenih 6 razpisov za naložbe v kmetijska gospodarstva v skupni vrednosti 73.334.910 €. **Od tega je bil en razpis v vrednosti 27.424.000 € ciljno usmerjen v naložbe v zmanjšanje emisij toplogrednih plinov iz kmetijstva.**

Predmet podpore so bile individualne naložbe kmetijskih gospodarstev v

- a) izboljšanje učinkovitosti rabe živinskih gnojil ter zmanjšanje emisij toplogrednih plinov in amonijaka
- b) ureditev hlevov oziroma nakup pripadajoče opreme, če z isto vlogo kmetijska gospodarstva uveljavljajo podporo za naložbo v povečanje kapacitet za skladiščenje živinskih gnojil, ki presegajo minimalne zahteve oziroma povečanje obnovljivih virov energije oziroma učinkovite rabe energije.

Spremljanje izvajanja ukrepov (izbrani ukrepi)

2021

Ukrep Sodelovanje (M16) Programa razvoja podeželja 2014-2020 (PRP 2014-2020):

V letu 2021 je bil za podukrep M16.5 Podpora za skupno ukrepanje za blažitev podnebnih sprememb ali prilagajanje nanje ter za skupne pristope k okoljskim projektom in stalnim okoljskim praksam objavljen en razpis. Nadaljevalo se je financiranje projektov, ki so bili izbrani na razpisih v preteklih letih.

Ocena: dvajset projektov, ki bodo znatneje prispevali k zmanjšanju emisij toplogrednih plinov na področju kmetijstva.

Področja:

- učinkovitejše kroženje hranil v kmetijstvu in oskrba kmetijskih rastlin s hranili,
- pridelovanja zrnatih stročnic in travno-deteljnih mešanic,
- učinkovita prireja govejega in prašičjega mesa,
- rejski programi, selekcija in načini reje živali,
- izboljšanje izkoriščanja živinskih gnojil,
- izkoriščanje koruznih oklaskov kot obnovljivega vira energije,
- kratke dobavne verige in sodobni sistemi svetovanja na kmetijah.

Glavne vrzeli

2021

- Premajhna podpora na področju **zmanjševanja emisij metana** iz prebavil rejnih živali in iz gnojišč.
- Premajhen obseg izvajanja zahteve Gnojenje z organskimi gnojili z **nizkimi izpusti v zrak na trajnem travinju** – manj kot 0,10 % od skupne površine trajnega travinja.

Priporočamo

- **Ocenjujemo, da so ukrepi za zmanjševanje emisij didušikovega oksida ustrezni in da bi jih bilo smiselno nadaljevati.**
- **Odprava pogojevanja za vključitev v zahtevo Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak na trajnem travinju.**
- **Uvedba ukrepov za načrtno krmljenje rejnih živali.**
- **Financiranje naložb v majhne biopinske naprave za obdelavo živinskih gnojil.**

V osnutku Strateškega načrta SKP 2023-2027 so zgoraj navedena priporočila že upoštevana.

Vprašanja

- Bi pri izvajanju ukrepov izpostavili še katere **druge dosežke in vrzeli?**
- Kakšni so vaši **komentarji na predlagana priporočila?**
- Bi bilo treba vključiti še kakšno **dodatno priporočilo?**

- Pri izbiri in sooblikovanju priporočil ter posredovanju drugih komentarjev na vsebine PO2022 lahko sodelujete še do **20. 5. 2022!**

Hvala za pozornost!

PODNEBNO OGLEDALO 2022

Podnebno ogledalo 2022 smo pripravili:

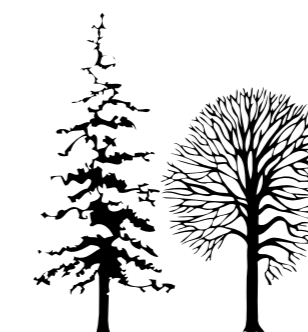
 Institut "Jožef Stefan"
Center za energetske učinkovitost

**Kmetijski
inštitut Slovenije**

**PNZ svetovanje
projektiranje,
d.o.o.**

**Gozdarski
inštitut Slovenije**

Pripravljeno v sklopu projekta *Strokovne podlage za izpolnitev nacionalnih, evropskih in mednarodnih obveznosti poročanja ter pripravo stališča s področja blaženja podnebnih sprememb* za Ministrstvo za okolje in prostor.

Metodologija za pripravo Podnebnega ogledala je bila razvita v okviru projekta **LIFE Podnebna pot 2050** (LIFE 16 GIC/SI/000043).

Podnebno ogledalo 2022 je objavljeno na <https://podnebnapot2050.si/>